

دعا وسیله جذب اعتنا و زمینه جلب رحمت الهی است/دعا نشان شناخت و معرفت خالق

در میان اعمال عبادی دعا از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است چرا که بهترین و والاترین کارها نزد خداوند است. دعا نشان دهنده شناخت و معرفت خالق است. دعا بیانگر عجز و ضعف انسان در برابر خداوند است.

خبرگزاری مهر - در میان اعمال عبادی دعا از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است چرا که بهترین و والاترین کارها نزد خداوند است. دعا نشان دهنده شناخت و معرفت خالق است. دعا بیانگر عجز و ضعف انسان در برابر خداوند است.

امام علی(ع) در خطبه هفتاد و هشت نهج البلاغه می‌فرماید: بار خدایا آنچه را که تو از من به آن آگاه‌تری بر من ببخش! و اگر بار دیگر به سوی آن باز گردم، تو هم مغفرت خود را باز گردان! خداوند آنچه را از کارهای نیک که تصمیم گرفته ام و انجام نداده ام ببخش. خداوند آنچه را با زبان به تو تقرب می‌جویم و قلبم با آن هماهنگ نیست مورد مغفرت خویش قرار ده! الهی! نگاههای اشارت آمیز، سخنان بی‌فایده و خواسته‌های نابه‌جای دل و لغزشهای زبان را بر من ببخش!»

دعا دارای آثار روانی، اجتماعی، تربیتی و معنوی فراوانی دارد، چه اینکه انسان برای تقویت اراده و برطرف کردن ناراحتیها به تکیه گاهی نیازمند است و دعا چراغ امید را در انسان روشن می‌سازد. ناگفته نماند که بسیاری از دعاها معصومین برای تعالیم چگونگی دعا به دیگران است و اگر در مورد خودشان باشد اشاره به ترک اولی‌ها و حسنات الابرا سیئات المقربین است. از جمله عوامل مؤثر در تهذیب نفس، صفای باطن و رسیدن به کمال و قرب حق، دعا و نیایش به درگاه خدای سبحان است. دعا و نیایش، پیوند انسان را با خدای یکتا، برقرار نموده و موجب پرواز روح به سوی ملکوت و فضای معطر معنوی و عرفانی می‌شود، لذا در فرهنگ اسلامی، از جایگاه و منزلت خاصی برخوردار و مورد تأکید و سفارش قرار گرفته است.

خدای سبحان می‌فرماید: «قُلْ مَا يَعْبُوْا بِكُمْ رَبِّيْ لَوْ لَا دَعَاؤُكُمْ: بگو اگر دعای شما نباشد، پروردگارم هیچ اعتنایی به شما نمی‌کند.» (فرقان/77) مفهوم آیه، این است که اگر خداوند به شما عنایت و توجه داشته است به خاطر دعاها می‌باشد. شما بوده است نه چیز دیگر و در آیه دیگری می‌فرماید: «وَقَالَ رَبُّكُمْ ادْعُونِيْ أَسْتَجِبْ لَكُمْ اِنَّ الدِّينَ يَسْتَكْبِرُوْنَ عَنْ عِبَادَتِيْ سِوَى خُلُوْنِ جَهَنَّمَ دَاخِرِيْنَ: پروردگارتان گفت: بخوانید مرا تا شما را پاسخ دهم، آن‌هایی که از پرستش من، سرکشی می‌کنند، زود است که با خواری به جهنم در آیند.» (غافر/60)

پیامبر خاتم(ص) می‌فرماید: «دعا سلاح مؤمن، ستون دین و نور آسمانها و زمین است.» در جای دیگر می‌فرماید: «برترین عبادتها، دعاست، هرگاه خداوند به بنده‌ای، اذن و توفیق دعا دهد، در رحمت را به روی او بگشاید. بی‌گمان هیچ کس با دعا کردن، هلاک نمی‌شود.» امام علی(ع) در وصیتی به امام حسن(ع) می‌فرماید: «بدان که کسی که ملکوت و خزائن دنیا و آخرت در دست اوست، به تو اجازه داده است تا او را بخوانی و اجابت دعای تو را ضمانت کرده است و به تو فرمان داده است که از او بخواهی تا به تو عطا کند و او مهربان و بخشنده است، میان تو و خودش، حجابی ننهاد و تو را به آوردن واسطه و میانجی، وادار نکرده است... سپس کلید خزائن و گنجینه‌هایش را که همان دعا و خواستن از اوست، در اختیار تو نهاده است پس هرگاه تو بخواهی، با دعا کردن، در همان گنجینه‌های او را می‌گشایی.

امام باقر(ع) در باره اینکه، بهترین عمل چیست؟ می‌فرماید: «چیزی نزد خدا افضل از این نیست که از او تقاضا کنند و از آنچه نزد اوست. بخواهند، و هیچ کس مبعوض تر و منفورتر، نزد خداوند از کسانی که از عبادت او، تکبر ورزند و از مواهب او، تقاضا نمی‌کنند، نیست.» امام راحل(ره) پیرامون اهمیت دعا می‌فرماید: «همه خیرات و برکات از همان دعاخوانهاست حتی آنها که به طور ضعیف دعا می‌خوانند و ذکر الله می‌گویند به همان اندازه که طوطی وار در آنها تأثیر کرده بهتر از آنها می‌هستند که ترک دعا کرده‌اند. نمازخوان و لو اینکه مرتبه نازل‌ای داشته باشد از تارک الصلاة بهتر است، آری همین دعا خوانها و همین کسانی که به ظواهر اسلام، عمل می‌کنند. یا پرونده جنایت ندارند یا پرونده جنایتشان، نسبت به دیگران کمتر است، همین دعا خوانها در نظم این عالم دخالت دارند، دعا را نباید از بین این جمعیت، بیرون برد جوانهای ما را نباید از دعا منصرف کرد.

در میان اعمال عبادی دعا از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است چرا که بهترین و والاترین کارها نزد خداوند است. دعا نشان دهنده شناخت و معرفت خالق است. دعا بیانگر عجز و ضعف انسان در برابر خداوند است. دعا یعنی پاسخ و نیاز روحی خود و لذاست که روزانه 10 بار واجب است دعا کنیم و بگوییم اهدانا الصراط المستقیم.

دعا وسیله جذب اعتنا و زمینه جلب رحمت الهی است

«قُلْ مَا يَعْبُوْا بِكُمْ رَبِّيْ لَوْ لَا دُعَاءُكُمْ» (فرقان/77) ای پیامبر! به مردم بگو: اگر دعای شما نباشد، پروردگارم هیچ اعتنا و توجه و نظری به شما نکند. دعا مغز و ریشه و افضل تمام عبادتهاست. پیامبر اکرم(ص) می‌فرماید: «الدُّعَا مَخُّ الْعِبَادَةِ» و همان گونه که ابر قرارگاه باران است و باران در نهاد ابر تعبیه شده، اجابت در درون دعاست و دعا قرارگاه اجابت است. «الدُّعَا كَهْفُ الْأَجَابَةِ كَمَا أَنَّ السَّحَابَ كَهْفُ الْمَطَرِ» با اینکه انسان مالکیت حقیقی هیچ چیز را ندارد، خداوند دعا را تملیک انسان کرده یعنی انسان به جز دعا و تضرع در پیشگاه خداوند مالک هیچ چیز نیست. «اغْفِرْ لِمَنْ لَا يَمْلِكُ إِلَّا الدُّعَا» با دقت در آیات قرآن، نکته‌ای بسیار زیبا در این مورد به دست می‌آید و آن اینکه هر گاه کسی از پیامبران سؤال می‌نموده خداوند جواب آن سؤال را توسط همان پیامبر به او

اطلاع داده است.

مثلا از روح «يَسْئَلُونَكَ عَنِ الرُّوحِ» يا انفال «يَسْئَلُونَكَ عَنِ الْإِنْفَالِ» يا اهلل «يَسْئَلُونَكَ عَنِ الْاَهْلِهِ» يا قيامت «يَسْئَلُونَكَ عَنِ السَّاعَةِ» يا مسائل اختصاصي «يَسْئَلُونَكَ عَنِ الْمَحِيضِ» سؤال مي شد و .... در تمام اين موارد پيامبر(ص) واسطه در جواب قرار گرفته آن سؤالات را پاسخ مي فرمود اما در يك مورد هيچ واسطه اي دركار نيست و رسول خدا(ص) هم با آن همه عظمت واسطه نيست و آن هنگامي است كه بنده دعا مي كند: اِذَا سَأَلَكَ عِبَادِي عَنِّي فَاتِّبِ قَرِيبٌ أَجِيبْ دَعْوَةَ الدَّاعِ اِذَا دَعَا: هرگاه بندگانم راجع به من از تو سؤال مي كنند و سراغ مرا مي گيرند و مرا مي خوانند «فَاتِّبِ» (بدون اينكه به پيامبر(ص) بفرماييد تو بگو. مي فرمايد) پس من نزديكم دعاي دعاكننده را پاسخ مي دهم.

ادب دعا را اميرالمؤمنين(ع) به ما آموخت. فرمود: الدَّاعِي بِلَا عَمَلٍ كَالرَّامِي بِلَا وَتَرٍ. فرمود: آنكه دعا مي كند و عمل ندارد، مثل تيراندازي است كه تير دارد، ولي وتر ندارد.(وتر) آن كمان مٔنهني است كه جلوي اين تير تند تيز را مي گيرد و او را راهنمائي مي كند. فرمود: اگر كسي تيرانداز است، يك كمان اي لازم دارد كه اين كمان مٔنهني اين تير تيز را تعديل كند، راهنمائي كند. اگر كسي بي عمل دعا مي كند، مثل تيرانداز بي كمان است.

دعا بهترين عمل صفاي دل است. بهترين راه براي صفاي دل اين است كه هم در مسئله توحيد براي غيرخدا راه باز نكنيم، هم در مسائل اجتماعي كينه احدى را در دل راه ندهيم. مطمئن باشيم اگر كسي اين دو ركن را فراهم كرد؛ يعني در كار خدا احدى را شريك قرار نداد، در مسائل اجتماعي كينه هيچ مسلماني را در دل نداشت، اين دو ركن را كه فراهم كرد، اين دعوت كننده، اين داعي يك تيرانداز ماهري است كه هم تير تيز دارد و هم كمان مٔنهني..."

دعاهاي حضرت در نهج البلاغه را كه تحليل مي كنيد، مي بينيد يا سعادت مي خواهد، يا شهادت مي خواهد، يا رفاقت با انبياء مي خواهد، يا كرامت مي خواهد، يا عافيت مي خواهد، يا سلامت مي خواهد، يا فتوت و رادمردی و مردانگی مي خواهد و يا عزت! دعاهاي حضرت از اين عناصر محوري بيرون نمي رود. در آن عهدنامه معروف كه براي مالك اشتر نوشت، در پايان عهدنامه دعا كرد، فرمود: اَنْ يَخْتِمَ لِي وَ لَكَ السَّعَادَةُ وَ الشَّهَادَةُ اِنَّا لِلّٰهِ وَ اِنَّا اِلَيْهِ الرَّاجِعُونَ. من سعادت را، شهادت را براي خود و براي تو مسئلت مي كنم.

در آن دعاهاي عمومي مي گويد: نَسْأَلُ اللّٰهَ مَنَازِلَ الشُّهَدَاءِ وَ مَعَايِشَةَ السُّعَدَاءِ وَ مُفَارَقَةَ الْأَنْبِيَاءِ. ما براي همگان سعادت و منزله شهدا و رفاقت با انبياء را مي خواهيم. به خدا عرض مي كند: وَاجْمَعْ بَيْنَنَا وَ بَيْنَهُ- نوع اين دعاها به صيغه جمع است - مي گويد: خدایا! بين ما و بين رسول ات، وَاجْمَعْ بَيْنَنَا وَ بَيْنَهُ فِي بَرْدِ الْعَيْشِ وَ قَرَارِ الْبَعْمَةِ وَ مُنْتَهَى الطَّمَأْنِينَةِ وَ تَحَفِ الْكِرَامَةِ. خدایا ! بين همه ما و نبي ات در آن قرارگاه عيش و زندگي جمع بكن، و در آن آرامش و خنكي سعادت و زندگي جمع بكن! در كمال طمأنينه ما را با او سهيم بكن! آن كرامتها را كه تحفه پيغمبر مي كني، ما را بهره مند بكن! مُنْتَهَى الطَّمَأْنِينَةِ وَ تَحَفِ الْكِرَامَةِ.